

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 734)

Yurt Dışına Çıkışlardan Harç Alınması ve 4481 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/885)

T.C.

Başbakanlık

26.6.2001

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-329/3138

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.6.2001 tarihinde kararlaştırılan "Yurt Dışına Çıkışlardan Harç Alınması ve 4481 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Uygulanmakta olan ekonomik program çerçevesinde ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın sağlanabilmesi amacıyla bir taraftan ulusal ve uluslararası finans piyasalarından borçlanma yoluna gidilmekte, diğer taraftan da alternatif finansman yöntemlerine başvurulmaktadır. Bu amaçla ilave iç kaynakların yaratılması zorunludur. Bu doğrultuda kamusal kaynakların değerlendirilmesi yolunda çalışmalar devam etmektedir.

Söz konusu çalışmalara ilave olarak Tasarı ile, vadeli mevduat hesaplarından özel işlem vergisi tahsil edilmesi ve yurt dışına çıkışlardan harç alınması öngörülmektedir. Bununla, ekonomik program çerçevesinde ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın oluşturulması ve yurt dışına çıkışlarda Toplu Konut Fonu kesintisi alınmasına ilişkin Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin, adı geçen Fonun kaldırılması sebebiyle uygulanabilirliği kalmadığından, Tasarı ile uygulamaya süreklilik kazandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Madde ile, bankalarca açılan veya yenilenen vadeli mevduat hesabı sahiplerinden vade sonunda her bir vadeli mevduat hesabı için 1 milyon lira özel işlem vergisi tahsil edilmesi ve bankalar tarafından tahsil edilen bu verginin her ayın yedinci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine bir beyanname ile beyan edilerek aynı süre içerisinde ödenmesi öngörülmektedir. Bu şekilde, uygulanmakta olan ekonomik program çerçevesinde ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın bir bölümünün karşılanması amaçlanmaktadır.

Madde 2. - Madde ile, yurt dışına çıkış yapan (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç) Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı Türk Lirası tutarında harç alınması öngörülmekte ve bu harçtan muaf tutulacaklar ile harcın ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirleme ve

harç miktarını bir katına kadar artırma konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir. Bununla, yurt dışına çıkışlarda alınan Toplu Konut Fonu kesintisinin yürürlükten kaldırılması nedeniyle doğan gelir kaybının telafi edilmesi amacıyla eski uygulamaya benzer bir düzenleme öngörülmektedir.

Madde 3. - Yürürlük maddesidir.

Madde 4. - Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/885

28/6/2001

Karar No. : 65

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca, 26.6.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen "Yurt Dışına Çıkışlardan Harç Alınması ve 4481 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 28.6.2001 tarihinde yaptığı 58 inci birleşimde, Hükümeti temsilen Maliye Bakanı Sümer Oral ile Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılımıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; uygulamaya konulan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının temel amaçları, yeni ve çağdaş kurumsal yapıları oluşturmak, iktisadi etkinliği sağlayacak yapısal reformları gerçekleştirmek, makro-ekonomik politikaları enflasyonla mücadelede etkin bir şekilde kullanmak, sürdürülebilir büyüme ortamını temin etmek, kişiler ve bölgeler arasında gelir dağılımı bozukluklarını gidermek olarak tespit edilmiştir. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere; ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın sağlanabilmesi için bir taraftan ulusal ve uluslararası finans piyasalarından borçlanma yoluna gidilmekte, diğer taraftan da alternatif kamusal kaynakların değerlendirilmesi yolundaki çalışmalara devam edilmektedir. Bu doğrultuda sağlam ve doğru bir finansman kaynağı olarak kabul edilen vergi yoluyla ek mali kaynak yaratılması zarureti hasıl olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; uygulanmakta olan ekonomik program çerçevesinde ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın bir bölümünün karşılanması amacıyla;

- Bankalarca açılan veya yenilenen vadeli mevduat hesabı sahiplerinden vade sonunda her bir vadeli mevduat hesabı için bir milyon lira özel işlem vergisi tahsil edilmesine,

- Yurt dışına çıkış yapan (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç) Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı Türk lirası tutarında harç alınmasına, bu harçtan muaf tutulacaklar ile harcın ödenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve harç miktarının bir katına kadar artırılması hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesine;

Yönelik düzenlemelerin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan müzakerelerde;

- Özellikle, yurtdışında bilimsel araştırmalar ile akademik çalışmalarda bulunacak üniversite öğretim üyeleri ile eğitim amacıyla yurtdışında bulunacak öğrencilerden öngörülen harcın alınmamasının gerekli olduğu,

- Uygulamaya konulan yeni ekonomik programın başarılı olmasının üretimin artırılmasına yönelik tedbirlerin alınmasına bağlı olduğu,

- Ekonomik kriz ortamında reel sektörün yükünü hafifletmeye yönelik vergisel düzenlemeler yapılması gerektiği,

- Yurt dışına çıkanlardan alınacak harçtan muaf olacakların, ülkemizin ekonomik ve sosyal ilişkilerinin yoğun olduğu ülkeler dikkat alınarak belirlenmesi gerektiği,

- Ekonomik kriz ortamlarında uzun vadeli tasarrufların ekonomide dengeleyici bir mali unsur olarak değerlendirildiği, bu nedenle sözkonusu tasarruflara ek vergi getirilmesi yerine tasarrufların teşvik edilmesinin daha yararlı olacağı,

- Bankalardaki vadeli tasarruf hesaplarından alınacak özel işlem vergisinin, küçük tasarruf sahiplerinin bankalarda hesap açmaktan kaçınmasına neden olabileceği,

- Yurt dışına çıkışlarda alınması öngörülen harcın, daha önceki yıllarda uygulamadan kaynaklanan sorunlar nedeniyle yürürlükten kaldırıldığı, bu nedenle Bakanlar Kurulunca hazırlanacak uygulama talimatında sözkonusu aksaklıkların dikkate alınmasının yararlı olacağı,

Şeklindeki görüş ve değerlendirmeleri müteakip, Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

- Tasarının, vatandaşlarımıza ek bir vergi yükü getirmediği, esasında sınırlı alanda ve konuda vergisel düzenlemeler öngörüldüğü,

- Kamu maliyesinin, uygulamaya konulan yeni ekonomik program çerçevesinde ek mali kaynağa ihtiyaç duyduğu,

- Ek kaynak ihtiyacının karşılanması amacıyla bir yandan devletin elindeki atıl kaynakların ekonomiye kazandırılmasına yönelik çalışmaların yanında, Tasarı ile vergi yoluyla ek finansman yaratılmasının öngörüldüğü,

- Vadeli mevduattan alınacak bir milyon liralık harcın, vatandaşların vadeli mevduattan kaçınmalarına yol açacak büyüklükte bir miktar olmadığı,

- Yurt dışına çıkışlardaki muafiyetlerin, Komisyonumuzda ifade edilen hususlar doğrultusunda soydaşlarımızın yaşadığı Devletler ile yoğun ekonomik ve sosyal ilişki içinde bulunduğumuz ülkeler de dikkate alınarak Bakanlar Kurulunca tespit edileceği,

İfade edilmiştir.

Yapılan müzakereleri müteakip Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddeleri üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Tasarının;

- 1 inci maddesi ile 4481 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenmesi öngörülen düzenlemenin; vadeli mevduattan alınacak özel işlem vergisi kapsamına vadeli döviz tevdiat hesabı ile özel finans kurumlarının katılma hesaplarının da dahil edilmesi ve bu verginin tahsili ile ilgili vergi dairesine ödeme süresinin Tasarının kanunlaşmasından önce açılmış bulunan hesapların durumuna açıklık getirilmesi doğrultusunda yeniden düzenlenmesi, ayrıca Kanunların hazırlanmasında uygulanacak esas ve usuller doğrultusunda Tasarının başlığı ile maddelerin sırası arasındaki uyumu temin etmek amacıyla maddenin metnin 2 nci maddesi olarak düzenlenmesi suretiyle,

- 2 nci maddesinin; ikinci fıkrasının, Bakanlar Kurulunun yurt dışına çıkanlardan alınacak harç miktarını bir katına kadar artırma yetkisinin bu miktarı kanuni oranlara kadar indirmeyi de kapsayacak şekilde genişletilmesi ve madde numarasının 1 olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Yürürlüğe ilişkin 3 üncü maddesi, uygulamaya yönelik gerekli çalışmaların yapılabilmesi amacıyla maddelerin yürürlük tarihinin yeniden belirlenmesi suretiyle,

- Yürütmeye ilişkin 4 üncü maddesi ise aynen,

Kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Metin Şahin</i>	<i>Hayrettin Özdemir</i>	<i>Ahmet Kabil</i>
Antalya	Ankara	Rize
Kâtip	Üye	Üye
<i>Cafer Tuğfan Yazıcıoğlu</i>	<i>Gaffar Yakın</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>
Bartın	Afyon	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Cengiz Aydoğan</i>	<i>M. Güven Karahan</i>	<i>Necati Yönder</i>
Antalya	Balıkesir	Bingöl
		(Muhalefet şerhim ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Hayati Korkmaz</i>	<i>Oğuz Tezmen</i>	<i>Hakkı Duran</i>
Bursa	Bursa	Çankırı
	(Muhalefet şerhim eklidir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Sadri Yıldırım</i>	<i>Mehmet Dönen</i>	<i>Ali Er</i>
Eskişehir	Hatay	İçel
(Muhalefet şerhi eklidir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Masum Türker</i>	<i>Nesrin Nas</i>	<i>Celal Adan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
	(İmzada bulunamadı)	(Muhalefet şerhim ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Çalış</i>	<i>Arslan Aydar</i>	<i>Mehmet Serdaroğlu</i>
Karaman	Kars	Kastamonu
Üye	Üye	Üye
<i>Necdet Tekin</i>	<i>Süleyman Çelebi</i>	<i>Metin Ergun</i>
Kırklareli	Mardin	Muğla
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Çakar</i>	<i>Kemal Kabataş</i>	<i>Yaşar Topçu</i>
Samsun	Samsun	Sinop
	(Muhalefet şerhim eklidir)	
Üye		Üye
<i>Lütfi Ceylan</i>		<i>Bekir Gündoğan</i>
Tokat		Tunceli

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA
MUHALEFET ŞERHİ

Görüşülmekte olan bu tasarıya aşağıdaki nedenlerle muhalif olduğumuzu arz ederiz.

1 - Plan Bütçe Komisyonu bir partinin kapatılması nedeniyle bazı üyelerin üyeliklerinin düşümü bulunması karşısında, bu konuda noksanlık giderilmediği sürece çalışmalarını sürdürmez.

a) Bütçe Plan Komisyonu bir İktisadî Komisyonu değildir. Yapısı anayasada düzenlenmiştir. Parlamento'nun varlık sebebi bütçe hakkını doğru temellere oturtma üzerine kurulmuştur. Anayasa açıkça bağımsız milletvekillerinin oranlı şekilde bu komisyonda temsilini emretmektedir. Anayasa buyruğu düzenlemeler çerçevesinde bu hak komisyon ve parlamento tarafından askıya alınmaz, kesintiye uğratılamaz. (Anayasa Mad. 162/2; mad. 11/1)

b) İktisadî'nin 11, 21, 22 ve benzeri maddelerinde tanzim olunan komisyonlarda temsil, boşalma ve doldurma kuralları Anayasanın 95 inci maddesinde çerçeve olarak düzenlenen komisyonlar yapısı ile ilgilidir. Başka deyimle iktisadîde tanımlanan komisyonlarla ilgilidir. (İktisadî Madde 20). Boşalma halinde eski komisyonun göreve devam edeceği yönündeki İktisadî hükümü bir anayasa kuralı değildir. Anayasa, Bütçe ve Plan Komisyonunda bağımsızların temsilini ve kuşkusuz kişimuhalefet olan bağımsız Milletvekillerinin bu komisyonda yer almasını bir anayasa sorunu saymıştır. Bir konunun anayasa sorunu sayılmasının zorunlu sonucu her hal ve şartta o noksanlığın giderilmesi gereğidir. Diğer deyimle bir parti kapatılması ile ortaya çıkan boşalmanın getirdiği sayı noksanlığını gidermek, bir faaliyet şartıdır. O giderilmedikçe faaliyet durdurulur. (Anayasa Mad. 11)

c) Anayasa koşulu, saydam yasanın ve olası malî yolsuzlukların önlenmesine kaynaklık edecek normatif çalışmaların gerçekleştirilmesinin mekanik koşuludur. Bir bağımsız muhalif milletvekilinin belli bir açılımı komisyonu etkileyebilir ve süreçte verim ve kalite bu yolla sağlanıp, olası risklerin önüne geçilebilir. Yasama tarihinde bu örneklere rastlanmamış değildir.

d) Bu noksanlık Cumhurbaşkanımızın veto yetkisi kullanılmasını zorunlu kılabilir. Yasama sadece hukuka uygun davranma değil, olası süreç tavırlarını öngörerek gereğini yapma zorundadır.

2 -Tasarının birinci maddesi ile yurt dışına çıkışı yapan Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı TL. tutarında borç alınması öngörülmüyor. Bakanlar Kurulu bu tutarı bir katına artırmaya yetkili kılınıyor. Uygulamadaki sorunlar nedeniyle yürürlükten kaldırılmış olan haraç niteliğindeki bu ödeme çağdaş tüm vergi ilkelerine aykırıdır. Türk vatandaşlarının seyahat hürriyetlerini kısıtlıyor, vergi sistemi pratiği ve teorisi ile uyumlu değildir.

3 - Tasarının ikinci maddesi ile vadeli banka hesabı açılması ve hesap yenilemelerine getirilen bir milyon TL. lık özel işlem vergisi, vergilenmede özensizliğin, ilkesizliğin bir örneğidir. Bu uygulama özellikle küçük tasarruf sahiplerinin bankada hesap açmaktan kaçınmasına neden olacaktır. Çağdaş yaşamın gereği olan bankalarla işlem yapma, tasarruflarını bankada tutma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkileyecektir. Ekonomide ihtiyaç duyulan, vadeli fon yaratma ve bu fonları ekonomiye aktarma prensibi ile taban tabana zıt olan, caydırıcı olan bu düzenlemenin vergi tekniği ve sistemi açısından da savunulabilir bir yönü bulunmamaktadır. Devlet, çocuklarımızın kumbara hesaplarına ve küçük tasarruflarına da göz dikmektedir.

<i>Oğuz Tezmen</i>	<i>Kemal Kabataş</i>	<i>Mehmet Dönen</i>
Bursa	Samsun	Hatay
<i>M. Sadri Yıldırım</i>	<i>Celal Adan</i>	<i>Necati Yönder</i>
Eskişehir	İstanbul	Bingöl

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

YURT DIŞINA ÇIKIŞLARDAN HARÇ ALINMASI VE 4481 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. — 26.11.1999 tarihli ve 4481 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bankalarca açılan veya yenilenen vadeli mevduat hesabı sahiplerinden vade sonunda her bir vadeli mevduat hesabı için 1 000 000 lira özel işlem vergisi tahsil edilir. Bankalar tarafından tahsil edilen bu vergi, her ayın yedinci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine bir beyanname ile beyan edilir ve aynı süre içerisinde ödenir.”

MADDE 2. — Yurt dışına çıkış yapan (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç) Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı Türk lirası tutarında harç alınır.

Bakanlar Kurulu bu harçtan muaf tutulacaklar ile harcın ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve harç miktarını bir katına kadar artırmaya yetkilidir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

YURT DIŞINA ÇIKIŞLARDAN HARÇ ALINMASI VE 4481 SAYILI KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. - Yurt dışına çıkış yapan (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç) Türk vatandaşlarından çıkış başına 50 ABD Doları karşılığı Türk lirası tutarında harç alınır.

Bakanlar Kurulu bu harçtan muaf tutulacaklar ile harcın ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve harç miktarını bir katına kadar artırmaya veya Kanuni oranlara kadar indirmeye yetkilidir.

MADDE 2. - 26.11.1999 tarihli ve 4481 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkrada belirtilen tarihe kadar uygulanmak üzere, vadeli mevduat ve vadeli döviz tevdiat hesabı ile özel finans kurumlarınca açılan katılma hesabı sahiplerinden, her vade sonunda, her bir hesap için bankalar ve özel finans kurumlarınca 1 000 000 lira özel işlem vergisi tahsil edilir. Bankalar ve özel finans kurumları tarafından her ay tahsil edilen bu vergi, ertesi ayın yedinci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine bir beyanname ile beyan edilir ve aynı süre içerisinde ödenir. Bu hüküm Kanunun yürürlük tarihinden sonra vadesi dolan hesaplar için de uygulanır.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun

Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. - Bu Kanunun 1 inci maddesi yayımını izleyen ay başında, 2 nci maddesi yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

K. Derviş

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı V.

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoglu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı V.

F. Bal

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Y. Okuyan

Kültür Bakanı

M. I. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

F. Bal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

R. Önal

İçişleri Bakanı

R. K. Yücelen

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

Prof. Dr. E. Öksüz

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Dr. Y. Karakoyunlu

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökçalp

En. ve Tab. Kay. Bakanı

Z. Çakan

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

